

Fàbrica de Guix del Pradell

Vilada

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Sector Gardilans. Nord de la casa de Pradell
Emplaçament Al nord de la casa de Pradell, per sobre dels plans del Boix i Masgraner.

Coordenades:

Latitud: 42.1433
Longitud: 1.96442
UTM Est (X): 414428
UTM Nord (Y): 4666206

Classificació

Número de fitxa 08299 - 190
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Contemporani
Segle XX
Any 1940-60
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Explotació desapareguda.
Protecció Inexistent
Accés Difícil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08300A003000310000SD
Fitxes associades:
[Pradell](#)
Autoria de la fitxa Martí Picas. INSITU SL
Data de registre de la fitxa: dl., 03/12/2018 - 01:00

Descripció

La fàbrica de guix del Pradell és un aflorament de mineral de guix, a la part nord de la finca de Pradell, que fou convertit en una petita explotació industrial per transformar-lo en material de construcció. El lloc era força inaccessible i per buscar un emplaçament per a la fàbrica que fos de fàcil accés per als camions que havien de transportar els sacs de guix i al mateix temps que també fos senzill de portar-hi la matèria primera, a part dels forns i la pedrera, també es va dotar la instal·lació d'un telefèric de 300 m. aproximadament. Actualment queden poques evidències de l'explotació. La pedrera (terme de Borredà), algunes estructures i restes del forn. A continuació recuperem un resum de la descripció completa de l'explotació feta per Josep Picas i publicada a la revista l'Erol.

"L'arrancada de mineral de l'aflorament de roca es va fer mitjançant explosiu. L'explosió arrencava una quantitat de mineral suficient per a una o dues cuites. El material es carregava a una vagoneta que circulava sobre via un centenar de metres fins a arribar a l'estació superior d'un petit telefèric. El telefèric, que tenia uns tres-cents metres de llarg, era de tipus bicable. L'estructura era de pilones de fusta (de pins sense polir) que suportaven a la seva part alta dos cables d'acer de 16 mm de diàmetre que es fixaven a cada extrem a una estructura de fusta amb pedres que feien de contrapès dels cables. A cada un d'aquests cables s'hi penjaven, mitjançant unes rodes, una vagoneta de fusta amb una capacitat de mig metre cúbic, i de cada una d'elles en sortia un altre cable d'acer, més prim, que feia la funció de cable tractor. A la part superior de la instal·lació hi havia un tambor doble, que enrotllava en una part un dels cables tractors, mentrestant en l'altra part, es desenrotllava el cable tractor de l'altra vagoneta; així, quan una vagoneta baixava carregada, feia pujar l'altra que era buida. Hi havia un sistema de frenada que regulava la velocitat. Quan les vagonetes arribaven a la part de baix, tocaven en un dispositiu i s'obria la tapa que hi havia a la part de sota; la pedra queia a terra. Aquesta tapa la tancaven quan la vagoneta tornava a dalt, i així s'estalviaven la presència d'un home a la part de descàrrega. El forn era situat al marge de sota on descarregaven les vagonetes, així la pedra descarregada ja era a prop d'on s'havia de col·locar. Era fet de totxos, amb una obertura a la part inferior, on es posava la llenya (extreta del bosc de l'entorn) per alimentar el foc. Dins el forn, es col·locava la pedra a mà, una a una, deixant espais entremig perquè hi circulés bé l'escalfor que produïa la llenya que es cremava a la part de sota. Habitualment s'encenia al vespre, així s'aprofitava la nit per fer la cuita, sota responsabilitat d'un home. La pedra cuita es molia en un molí de martells accionat amb un motor de benzina, aprofitat d'un automòbil. El guix mòlt, mitjançant un "visenfi" accionat pel mateix motor, es traslladava a un dipòsit que a la part posterior tenia una caixa amb dues comportes, una a dalt i una a baix. El transport dels sacs de guix es feia amb camions, motiu pel qual es va prolongar la carretera que anava a la casa de Pradell fins al peu de la guixera."

Observacions:

Un exemple de la diversitat industrial del terme.

Història

Acabada la Guerra Civil, Francisco Picas "Francisco de ca la Montserrat", va decidir posar en funcionament una petita explotació de guix a cel obert. Tot el disseny i construcció d'aquesta fàbrica de guix van ser fets pel Francisco, amb l'ajuda del ferrer de Vilada "el Pepet de cal Martines", i d'un grup reduït de treballadors. Hi treballaven entre 8 i 10 homes, i l'any 1956 cobraven 9 pessetes alhora, que era més que a la fàbrica. En els orígens d'aquesta indústria no es disposava de molí per moldre la pedra, per tant, es carregava en camions i es duia a moldre a un molí de Berga on s'acaba el procés. En la darrera etapa, la transformació es va traslladar a una petita nau construïda a tocar de la carretera C-26 al peu de la cruïlla de la casa de la Coromina.

Bibliografia

PICAS J., La fàbrica de guix de Pradell (Vilada). Revista l'Erol núm. 92 (p. 20-22). 2007.

